

Начало > ... > Съдебни Процедури > Граждански Дела > Съдът На Коя Държава Е
Компетентен? Scotland

Съдът на коя държава е компетентен?

Шотландия

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 До кой съд трябва да се подаде исквата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?

Двете главни граждански съдилища в Шотландия са Шерифският съд (Sheriff Court) (включително Шерифският апелативен съд (Sheriff Appeal Court) и Върховният граждански съд (Court of Session). Съществуват обаче и някои специализирани съдилища, които са компетентни да разглеждат само определени видове искове. Те включват: Съда на лорд Лайън (Court of the Lord Lyon), Финансовия съд (Court of Exchequer), Съда, разглеждащ дела, свързани с парламентарни избори (Election Petition Court), Шерифския съд, разглеждащ дела, свързани с телесни повреди (Sheriff Personal Injury Court) (който е част от Шерифския съд), и Поземления съд на Шотландия (Scottish Land Court). Съществуват и редица законоустановени трибунали.

Трибунали

Със Закона от 2007 г. за трибуналите, съдилищата и принудителното изпълнение (Tribunals and Courts Enforcement Act) се създава единна структура за повечето трибунали в Обединеното кралство, която е разделена на трибунал от първа инстанция (First-tier Tribunal) и трибунал от по-горна инстанция (Upper Tribunal). Трибуналът от първа инстанция и трибуналът от по-горна инстанция имат отделни, отговарящи за различни области камари, които обединяват подобни юрисдикции. Подробна информация относно трибуналите може да бъде намерена на уебсайта на [Съдебната служба на Нейно величество \(Her Majesty's Courts and Tribunals Service\)](#).

Съществуват и редица трибунали, които са поверени на Шотландия. Повечето трибунали се ръководят от отделен председател и разполагат с различни правомощия за принудително изпълнение. Компетентността покрива различни въпроси — от жалби срещу глоби за неправилно паркиране до принудителното лечение и запрещение на пациенти със сериозни психични заболявания. Жалбите срещу решенията на трибуналите в Шотландия се разглеждат от гражданските съдилища в Шотландия и могат да бъдат поставени пред Шерифския съд (sheriff court) и Върховния граждански съд (Court of Session).

Със Закона от 2014 г. за трибуналите (Шотландия) (The Tribunals (Scotland) Act) се създават единен трибунал от първа инстанция (First-tier Tribunal) за Шотландия и трибунал от по-горна инстанция (Upper Tribunal) за Шотландия. Най-висшият съдия на Шотландия — председателят на Върховния граждански съд (Lord President), е ръководител на шотландските трибунали и е делегирал редица функции на председателя на шотландските трибунали, като този модел е подобен на описания по-горе модел, съществуващ в Обединеното кралство. Трибуналът от по-горна инстанция за Шотландия ще разглежда повечето жалби срещу решенията на трибунала от първа инстанция, като ще отнеме тази

компетентност от съдилищата. Трибуналите от първа инстанция е трябвало да преминат към новата структура през декември 2016 г. Административното управление на трибунала от първа инстанция и на трибунала от по-горна инстанция за Шотландия ще се осъществява от Съдебната служба на Шотландия (Scottish Courts and Tribunals Service).

Допълнителна информация може да бъде намерена на уебсайтовете на [Съдебната служба на Шотландия](#) и [правителството на Шотландия](#).

Съд на лорд Лайън (Court of the Lord Lyon)

Висшият чиновник от Хералдическата палата лорд Лайън е едно от държавните длъжностни лица на Кралство Шотландия и съветникът на Кралицата по въпроси, свързани с хералдиката, генеалогията, както и церемониални въпроси. Той упражнява цялата компетентност на Короната по въпроси, свързани с хералдиката, прилага закона за хералдиката и се произнася по въпроси, свързани с имената, родовото представителство и старшинството.

Върховен финансов съд (Court of Exchequer)

Когато разглежда финансови дела, Върховният граждански съд заседава като Върховен финансов съд в Шотландия. Дейността му обхваща основната част от обжалванията по правни въпроси в резултат на решение на специалните комисари по подоходния данък по въпросите, свързани с данъчната отговорност.

Съд, разглеждащ дела, свързани с парламентарни избори (Election Petition Court)

Съдът се състои от двама съдии от Върховния граждански съд и разглежда молби, подадени срещу избора на членове на парламента и членове на парламента на Шотландия, на основание незаконосъобразност или неподходящи практики.

Поземлен съд на Шотландия (Scottish Land Court)

Съдът разглежда главно спорове, свързани с договори за наем на земеделска земя и дребни земеделски стопанства (crofting) (вид дребни стопанства). Председателят и заместник-председателят на съда имат юридическа квалификация, а другите му двама членове на практика са агрономи. В съда могат да бъде подавани искания за определяне на наеми за земеделски стопанства и дребни земеделски стопанства и се разглеждат жалби, подадени от органа, който регулира дребните земеделски стопанства. Съдът също така разглежда жалби срещу решения на шотландското правителство за налагане на санкции върху земеделски стопани при получаване на плащания по режима на общата селскостопанска политика на ЕС, както и жалби във връзка с някои въпроси, свързани с околната среда.

Поземлен трибунал на Шотландия (Lands Tribunal for Scotland)

Трибуналят има председател и трима членове, които са признати експерти в областите на правото и геодезията. Председателят на трибунала е също и председател на Поземления съд на Шотландия.

Основните области на неговата дейност включват:

- условията за прекратяване или промяна на право на собственост
- правата на наемателите да закупват ведомствените си жилища
- спорна компенсация за задължително закупуване на земя или обезценяване на земя в резултат от обществени поръчки
- оценки във връзка с определянето на категорията на нежилищни помещения
- обжалвания срещу Службата по регистрите (Keeper of the Registers) на Шотландия
- обжалвания относно оценка на земя при преференциално закупуване
- доброволни или съвместни компетентности, в рамките на които трибуналят действа като арбитър.

Шерифски съд, разглеждащ дела, свързани с телесни повреди (Sheriff Personal Injury Court)

Шерифският съд, разглеждащ дела, свързани с телесни повреди, е националният експертен център по дела, свързани с телесни повреди. Дела, свързани с телесни повреди, могат да бъдат заведени в

специалния съд, разглеждащ такива дела, в Единбург, ако сумата, предмет на съдебното дело, надвишава 5000 GBP. Страните също така имат възможност да предявяват искове за телесни повреди на каквато и да било стойност в местния шерифски съд (local Sheriff Court). Въведен е специален режим за дела, свързани с телесни повреди на работното място: делата за повече от 1000 GBP могат да бъдат заведени директно в Шерифския съд, разглеждащ дела, свързани с телесни повреди, докато делата, свързани с работното място, за под 1000 GBP могат да бъдат прехвърлени на Съда, ако местният шериф прецени, че те са с достатъчна степен на важност или трудност. Върховният граждански съд вече не разглежда искове за телесни повреди, чиято цена не надвишава 100 000 GBP.

2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?

2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?

В Шотландия и Шерифският съд (по-нисшестоящ съд), и Външното отделение на Върховния граждански съд (по-висшестоящ съд) са съдилища от първа инстанция в гражданското производство.

Гражданската компетентност на Шерифския съд е широка и обхваща всички искове за дългове или обезщетения за причинени вреди, без да има каквато и да е горна финансова граница. Искове, чиято цена, без да се включват лихви и разноски, не надвишава 100 000 GBP, трябва да се предявят пред Шерифския съд. От септември 2015 г. изключителната компетентност на Шерифския съд е увеличена от 5000 GBP на 100 000 GBP.

Предметите, изключени от компетентността на шерифа и запазени за Върховния граждански съд, са съдебният контрол върху административни решения, исканията за учредяване на право на обезпечение върху имущество (adjudication), намаляване (но само във връзка с обезсилване на действието на постановление), както и молби за ликвидация на дружества, чийто внесен капитал надвишава 120 000 GBP. Дела, които се разглеждат съгласно Хагската конвенция за гражданските аспекти на международното отвличане на деца, са от компетентността на Върховния граждански съд.

По предложение на страна по делото дела могат да бъдат прехвърляни от Шерифския съд на Върховния граждански съд, в случай че шерифът счита, че това е подходящо с оглед на важността или трудността на делото. На свой ред Върховният граждански съд може да разреши производството да бъде върнато на Шерифския съд „по основателна причина“.

По същия начин някои дела могат да бъдат прехвърлени от Върховния граждански съд на Шерифския съд.

2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)

2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност

При повечето категории граждански производства въпросът за компетентността се урежда от Закона от 1982 г. за гражданската компетентност и съдебните решения (Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982). Основният принцип на шотландските правила относно компетентността е, че независимо дали става въпрос за юридически или физически лица, те трябва да бъдат съдени в съдилища по тяхното местоживееене.

2.2.2 Изключения от основните правила

2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното

правило) и друг съд?

В допълнение към посоченото по-горе основно правило може да бъде възможно и да се избере съдът, в който да се образува производството.

Например:

Договор

Иск срещу лице може да бъде предявен също в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение.

Деликт и квазиделикт

Иск срещу лице може да бъде предявен също в съдилищата по мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие.

Издръжка

Съдът е компетентен по въпроси, свързани с издръжка, ако това е съдът по местоживееене или обичайно местопребиваване на възискателя на издръжката или ако искът за издръжка е спомагателен към производство, образувано преди неговото предявяване, отнасящо се до статута на лице, и съдът е компетентен да разглежда това производство.

Спорове, произтичащи от дейността на клон, агенция или друго учреждение

Тук компетентността е на съдилищата, в чийто район се намира клонът/агенцията.

Семейно право

Обикновено при въпроси, свързани с развод, лични отношения с деца и тяхното пребиваване, както и родителска отговорност и права, се следват правилата за териториалната компетентност в Шотландия, т.е. случаят ще бъде разгледан по местоживееене на детето, обикновено в Шерифския съд. В това отношение обаче са възможни промени, особено ако едната или и двете страни имат връзки с юрисдикция, различна от Шотландия. Следва винаги да имате предвид правната консултация по тези въпроси във връзка с компетентността, щом считате, че това е приложимо.

Телесни повреди

От септември 2015 г. се прилагат нови споразумения за компетентността по отношение на Шерифския съд за дела, свързани с телесни повреди, Шерифския съд и Върховния граждански съд. За повече подробности вж. информацията, предоставена другаде в този информационен лист.

2.2.2.2 Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?

При определени категории производства съдът разполага с изключителна компетентност, независимо от местоживееенето или някакви други правила, свързани с компетентността. Това са:

- производствата по дела, които имат за предмет вещни права или наем върху недвижими имоти — изключителна компетентност имат съдилищата, в чийто район се намира имотът. При все това, когато договорът за наем е за временно ползване с максимален срок от шест месеца, съдилищата по местоживееене на ответника също са компетентни, при условие че наемодателят и наемателят са физически лица, които имат местоживееене в една и съща държава;
- производствата по дела, които имат за предмет действителността на създаването, недействителността или прекратяването на търговски дружества или други юридически лица или сдружения на физически или юридически лица — изключителна компетентност имат съдилищата на мястото, където се намира седалището на търговското дружество, юридическото лице или сдружението.
- производствата по дела, които имат за предмет действителността на вписванията в публични регистри — изключителна компетентност имат съдилищата на мястото, където се води

регистърът;

- производствата по дела във връзка с изпълнението на съдебни решения — изключителна компетентност имат съдилищата, които се намират на мястото, където е било или трябва да бъде изпълнено съдебното решение.

2.2.2.3 Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?

Компетентността може да бъде разширена, ако дадено лице се съгласи с това или чрез изрично съгласие, или като се яви, след като е било призовано, без да се позове на липсата на компетентност.

3 Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?

Използването на специализирани съдилища в Шотландия е много ограничено и в отговора на въпрос 1 се съдържа подробна информация относно видовете дела, които те разглеждат. В много случаи гражданското дело ще бъде разгледано или в Шерифския съд, или във Върховния граждански съд. Във всеки случай е целесъобразно да се потърси правен съвет относно завеждането на дело в съда, включително дали е подходящо то да бъде гледано в специализиран съд.

Обща информация за съдилищата в Шотландия може да бъде намерена на уебсайта на Съдебната служба на Шотландия.

Връзки по темата

[Съдебна служба на Шотландия](#)

■ Последна актуализация: 13/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.